

ПЛАТФОРМА Ш. Біхевіористична складова корпоративних фінансів

УДК 658.155.2

Буряк А.В.,

кандидат економічних наук

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Дем'яненко І.В.,

кандидат економічних наук

Національний університет харчових технологій

Оптимізація процесу нарахування і виплати дивідендів

Важливим індикатором прозорості та ефективності функціонування акціонерних товариств виступає їх дивідендна політика, що характеризує розподіл прибутку. Постає питання доцільності розподілу прибутку на користь споживання у вигляді дивідендів при дефіциті інвестиційних ресурсів.

Теоретичне обґрунтування формування дивідендної політики має бути ґрунтоване на світовому досвіді вирішення цієї проблеми з адаптацією до умов вітчизняної економіки. Дивідендна політика підприємства, що сприятиме розвитку та підвищенню його інвестиційного потенціалу, має бути розроблена з урахуванням збереження його фінансової стійкості і платоспроможності, наявності інвестиційних ресурсів, як власних, так і залучених, для розвитку та оновлення технологічної бази підприємства, укріплення корпоративного контролю.

Згідно ст.30 Закону України «Про акціонерні товариства» виплата дивідендів за простими та привілейованими акціями здійснюється з чистого прибутку звітного року та/або нерозподіленого прибутку на підставі рішення загальних зборів акціонерного товариства у строк, що не перевищує шість місяців з дня прийняття загальними зборами рішення про виплату дивідендів[2].

Термін дивідендних виплат сільськогосподарських підприємств до закінчення календарного року, а інколи і виробничого циклу, що негативно впливає на їх фінансову діяльність. Тому постає питання оптимізації розподілу доходу між споживанням та реінвестуванням, що задовольнив би всіх зацікавлених осіб як в короткостроковій, так і в довгостроковій перспективі. Реалізація такого розподілу знайде своє відображення у формуванні як інвестиційної так і дивідендної політики [1].

Моделювання прийняття рішення про виплату дивідендів і їх розмір, що відповідає ефективній дивідендній політиці, має здійснюватися за подібним алгоритмом, зображеним на рис 1.

Узагальнення світового та вітчизняного наукового досвіду розробки ефективної дивідендної політики акціонерного товариства дозволяє сформулювати основні положення формування дивідендної політики в умовах вітчизняної економіки поєднавши твердження традиційної і біхевіористичної фінансової теорії.

Насамперед доцільно будувати дивідендну політику акціонерного товариства, керуючись збереженням і зміцненням економічної безпеки підприємства та його фінансової стійкості, що сприятиме доступності власних та кредитних інвестиційних ресурсів. З іншого боку, стабільні дивідендні виплати мають підвищити інвестиційну привабливість акцій підприємства на фондовому ринку завдяки психологічному ефекту в умовах відсутності інформаційної прозорості [3].

Тому дивідендна політика, що сприятиме розвитку та підвищенню інвестиційного потенціалу підприємства, має бути розроблена з урахуванням таких його характеристик:

1. Фінансова стійкість та платоспроможність підприємства. Надмірні дивідендні виплати на фоні незначних фінансових результатів діяльності та дефіциту грошових коштів можуть призвести до зниження платоспроможності та ліквідності підприємства, а на тривалому проміжку часу навіть до банкрутства.

Рис. 1. Алгоритм прийняття рішення про виплату дивідендів

2. Наявність інвестиційних ресурсів для розвитку та оновлення технологічної бази підприємства. З одного боку, після виплати дивідендів у розпорядженні підприємства мають залишатися власні інвестиційні ресурси, з іншого – дивідендні виплати розширюють можливості залучення зовнішніх джерел фінансування, оскільки стабільність та прозорість дивідендної політики свідчить не тільки про позитивні фінансові результати діяльності та перспективи розвитку акціонерного товариства, а й про легалізацію його

діяльності та дотримання норм корпоративної етики. Тому існує пряма залежність між розміром дивідендних виплат і можливістю залучення зовнішніх інвестиційних ресурсів як на фондовому ринку, так і в кредитних установах.

3. Корпоративний контроль. Задоволеність акціонерів дивідендною політикою і відсутність передумов до продажу акцій АТ знижують вірогідність ворожого поглинання. Розумна дивідендна політика перешкоджає скупці акцій рейдерами, оскільки в акціонерів просто не виникне бажання їх продавати [3].

Розробка дивідендної політики має ґрунтуватися на індивідуальному підході до кожного акціонерного товариства, спираючись на його фінансово-економічний стан, можливості й потреби залучення інвестиційних ресурсів та загрози щодо втрати контролю над товариством. При цьому головною метою має стати сприяння економічній безпеці та підвищенню інвестиційної привабливості акціонерного товариства у довгостроковому періоді.

Стабільна та прозора дивідендна політика виступає запорукою позитивного корпоративного іміджу підприємства. Проте регулярно виплачує дивіденди досить незначна кількість товариств, порушуючи при цьому права частини акціонерів на участь у його прибутку, що призводить до зниження інвестиційної привабливості акцій на фондовому ринку.

Список використаних джерел:

1. Давиденко Н. М. Корпоративне управління в акціонерних товариствах : [монографія] / Н. М. Давиденко. – К., 2011. – 356 с.

2. Закон України «Про акціонерні товариства» із змінами та доповненнями http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T150272.html

2. Федотова К.О. Теоретичні аспекти формування дивідендної політики акціонерного товариства / К.О. Федотова // Комунальне господарство міст. Науково-технічний збірник. Серія: Економічні науки. – Київ: Техніка, 2008. – Випуск 80. – С. 322 – 330